

ВІДГУК

офіційного опонента доктора наук з фізичного виховання та спорту, професора Пітина Мар'яна Петровича на дисертаційну роботу Юдіна Владислава Дмитровича за темою: «Удосконалення тренувального процесу спортсменів з міжнародного військового п'ятиборства до подолання смуги перешкод CISM», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Актуальність обраної теми. Військове багатоборство є достатньо об'ємним видом спорту серед військовослужбовців. Один з найбільш популярних видів є п'ятиборство. Міжнародна рада військового спорту визначає цей вид спорту обов'язковою складовою в програмі змагань Всесвітніх ігор військовослужбовців.

Системною особливістю підготовки спортсменів у військовому п'ятиборстві є обов'язкове раціональне поєднання тренувальних впливів та покращення різних компонентів підготовленості спортсменів. Для цього необхідно використовувати різноманітні засоби, методи та умови тренувань, що покликані забезпечити високу ефективність тренувального процесу.

Таким чином, автором визначено актуальність науково-практичного завдання з урахуванням необхідності удосконалення програми підготовки спортсменів військового п'ятиборства до змагань. На підставі різних чинників В.Д. Юдін визначає можливість цілеспрямованого застосування програми занять командними ігровими видами спорту та впливу на рівень підготовленості спортсменів з військового п'ятиборства.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна. Обґрунтування наукових результатів проведено на попередньо отриманих якісних даних теоретичного та емпіричного характеру і використанні якісних методів дослідження.

Структура та зміст дисертації містить усі компоненти передбачені кваліфікаційними вимогами. Серед них: анотації, перелік умовних скорочень, вступ, п'ять розділів основного тексту, висновки, список літератури та додатки.

Загалом дисертаційна робота виконана на 181 сторінці, з яких обсяг основного тексту та становить 143 сторінок, що є достатнім для кваліфікаційних робіт такого виду.

Аналізування дисертаційної роботи вказало на те, що у вступі обґрунтовано актуальність науково-практичного завдання, подано достатньо узгоджений науковий апарат дослідження (сформульовано мету та завдання, об'єкт та предмет роботи). Логічно та послідовно подано опис використаних в роботі методів дослідження.

У першому розділі «Особливості підготовки спортсменів до змагань з міжнародного військового п'ятиборства. Сучасні реалії і перспективи розвитку» автором розкрито історію розвитку та сучасний стан тренувального процесу з військового п'ятиборства в Україні, розглянуто особливості підготовки спортсменів до подолання єдиної спеціальної смуги перешкод, показано вплив координаційних здібностей на результат проходження єдиної спеціальної смуги перешкод, визначено роль спритності у тренувальному процесі спортсменів військового п'ятиборства,

охарактеризовано змагальну діяльність як критерії оцінки креативності передзмагальної підготовки спортсменів військового п'ятиборства.

У другому розділі *«Методи та організація дослідження»* висвітлено особливості усієї сукупності методів, що було застосовано для вирішення основних завдань дослідження. Серед значного переліку представлені та деталізовано описано такі методи: аналіз літературних джерел, педагогічні методи дослідження, методи психофункціональних дослідження, методи математичної статистики.

Організація дослідження передбачала чотири етапи впродовж вересня 2020–травня 2024 років.

Для визначення ступеня впливу на розвиток спритності систематичних занять баскетболом були досліджені 32 юнаки 12-13 років ДЮСШ №7 (м. Харків). Про це була отримана інформована згода батьків кожного із залучених учасників.

До основного дослідження було залучено результати тестів 80 курсантів ЗВО військового спрямування. Зміст педагогічного експерименту передбачав, що 80 курсантів-першокурсників із чотирьох ЗВО проходили протягом 10 місяців тренування за класичною програмою підготовки спортсменів з військового п'ятиборства і по 12 з інших чотирьох, включених у дослідження ЗВО, проходили протягом 10 місяців тренування за класичною програмою підготовки спортсменів з військового п'ятиборства з додаванням до програми тренування авторського компоненту – гри в баскетбол 3×3 щотижня (субота), під час командної гри кожен з курсантів-спортсменів змагався 3 рази по 10 хвилин, а також комплексу вправ з баскетбольним м'ячем (16 вправ), які по 4 різних виконувалися щовівторка.

У третьому розділі *«Передумови оптимізації тренувального процесу спортсменів міжнародного п'ятиборства»* подано власні результати автора та дані щодо аналізу складових формування спритності як перспективної складової удосконалення результатів подолання Єдиної спеціальної смуги перешкод, визначення результатів комплексного тестування стосовно рівня розвитку спритності, психофункціонального тестування для визначення стану емоційної сфери та стійкості уваги, лідерських якостей як критерію оцінки стану соціально-психологічного клімату в спортивному колективі серед курсантів-першокурсників – спортсменів військового п'ятиборства. Також у цьому розділі визначено взаємозв'язки ефективності змагальної діяльності спортсменів з міжнародного військового п'ятиборства із результатами комплексного педагогічного тестування.

У четвертому розділі *«Експериментальне впровадження авторського компоненту в тренувальний процес курсантів – спортсменів військового п'ятиборства»* розкрито динаміку показників спритності, зміни психофункціональних показників під час подолання Єдиної спеціальної смуги перешкод, зміни результатів тестування лідерських якостей як критеріїв оцінки впливу авторського компоненту на програму підготовки спортсменів військового п'ятиборства та узагальнено ефективність впровадження авторського компоненту у програму підготовки спортсменів військового п'ятиборства.

У завершальному п'ятому розділі дисертаційної роботи увагу зосереджено на доведенні основних результатів дослідження та їх зіставленні з наявними науковими та методичними даними за обраним науковим напрямом.

Підсумком роботи є сформульовані висновки, які впливають зі змісту роботи. Вони є логічними та відображають основні завдання дисертаційної роботи.

Виходячи з аналізу змісту основної частини дисертації, можемо дійти висновку, що мета та завдання дисертаційної роботи як кваліфікаційної праці в ході виконання дослідження були досягнуті.

Вивчення змісту роботи вказує на достатньо вивірену структуру, дотримання послідовності й логіки викладу матеріалу, узгодженого формулювання науково-методологічного компоненту дисертаційної роботи та узгодженості різних складових тексту кваліфікаційної праці.

Основними положеннями наукової новизни, які становлять науковий результат автора, виносяться на захист та мають обґрунтування в тексті дисертаційної роботи є наступні.

Уперше науково обґрунтовано доцільність впровадження авторського компоненту – командної гри в баскетбол 3×3 та комплексу вправ з м'ячем – як універсальних механізмів розвитку спритності у тренувальний процес для виступу у змаганнях з військового п'ятиборства (ЄССП в цілому та естафетою); вперше визначено динаміку змін швидкісних, силових, координаційних здібностей, вибухової сили та швидкості, рівня аеробних та анаеробних можливостей спортсменів як результат впровадження авторського компоненту – командної гри в баскетбол 3×3 та комплексу вправ з м'ячем – у програму підготовки спортсменів з військового п'ятиборства; вперше встановлено кореляційні зв'язки між рівнем розвитку спритності, визначеним за тестом «човниковий біг з перенесенням кубиків» за Сергієнко Л.П., із динамікою змін швидкісних, силових, координаційних, здібностей, серійної стрибучості, вибухової сили та швидкості, рівня аеробних та анаеробних можливостей спортсменів на фоні впровадження авторського компоненту – командної гри в баскетбол 3×3 та комплексу вправ з м'ячем – у програму підготовки спортсменів із військового п'ятиборства;

Також було розширено та доповнено інформаційну базу даних щодо впливу авторського компоненту (командної гри в баскетбол 3×3 та комплексу вправ з м'ячем) на показники змагальної діяльності кожного із складових військового п'ятиборства, в тому числі проходження естафетою; статистично підтверджено, що удосконалення програми тренувань спортсменів шляхом впровадження авторського компоненту – командної гри в баскетбол 3×3 та комплексу вправ з м'ячем – покращує лідерські якості спортсменів та стабілізує їх емоційну сферу та когнітивні здібності.

Повнота викладу наукових результатів в публікаціях. За результатами виконання дисертаційної роботи виконано 13 праць. З них три статі відображають основні результати дослідження, сім праць апробаційного характеру та три додатково відображають результати дослідження.

Окрім цього основні результати дослідження отримали обговорення на наукових конференціях різного рівня, доповідалися на засіданні XX Міжнародній науково-практичній конференції «Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи» (Харків, 2020); IV Міжнародній науковопрактичній конференції (Київ, 2020); VII Міжнародній науково-практичній конференції (Київ,

2023); International military sports council CISM International Symposium 2023 – Tunisia (2023).

Результати проведеного дослідження впроваджено у практичну діяльність Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Державної організації «7 спортивний клуб», Харківської державної академії фізичної культури, Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського

Детальне аналізування структури та змісту дисертації, вивчення наукових публікацій автора та наданих додаткових документів (звіт про перевірку дисертації) дали підстави стверджувати про **відсутність ознак порушення принципів академічної доброчесності**.

Стиль та мова дисертації. Дисертація виконана українською літературною мовою, лаконічно, із дотриманням наукового стилю викладу результатів дослідження, методично грамотно та містить малу кількість граматичних, технічних та стилістичних помилок.

Пропозиції та дискусійні положення:

- У змісті другого завдання «Визначити передумови оптимізації тренувального процесу спортсменів військового п'ятиборства та встановити стартові референтні значення показників, що потребують удосконалення» варто було б уточнити, які саме мають бути визначені референтні значення показників (підготовленості, змагальної діяльності, тренувального процесу тощо).

- При формулюванні третього, четвертого та п'ятого завдань дослідження доцільно було б більш якісно диференціювати їхню спрямованість. Беручи до уваги їхні формулювання, вони спрямовані на «вивчення динаміки...», «аналізування динаміки...» та «визначення корисності ... командної гри в баскетбол 3×3 та комплексу вправ з м'ячем». Також доцільно було б виокремити завдання з розробки програми із застосуванням засобів баскетболу 3×3 та комплексу вправ з м'ячем.

- Дискусійним виглядає формулювання назви та змісту підрозділу «1.5 Роль спритності у тренувальному процесі спортсменів військового п'ятиборства. Баскетбол як універсальний механізм тренування спритності», адже у науковій та методичній літературі визначено значну кількість засобів, що мають позитивний вплив на розвиток спритності спортсменів та приклади ефективного застосування в різних видах спорту.

- Певною мірою, випадає з контексту спрямованості першого розділу підрозділ 1.6 «Змагальна діяльність як критерій оцінки креативності передзмагальної підготовки спортсменів військового п'ятиборства. Лідерські якості спортсмена».

- Потребує додаткового обґрунтування необхідність проведення педагогічного спостереження для визначення впливу занять баскетболом на специфічні функціональні характеристики (стор. 57), що більш доцільно було б провести із залученням представників однієї вікової групи (17–18 років).

- Автор часто звертається до необхідності впливу на змагальний результат спортсменів у військовому п'ятиборстві. Це дає підстави рекомендувати більш

детально розглянути зміни результатів змагальної діяльності в змісті четвертого розділу дисертації.

- У тексті дисертації наявні різні назви «міжнародне військове п'ятиборство» (с. 21), «спортсмени міжнародного п'ятиборства» (с. 22), «військового п'ятиборства» (с. 21). Також наявні помилки «узагальнюючий аналіз спеціальної науково-методичної літератури» (с. 55) та потреба уточнення окремих даних – доцільно доповнити Таблиці 3.13, 3.14 критичними значеннями для $p \leq 0,05$, $0,01$ та пояснити значення «Середній стартовий рівень (ср.)», який в більшості поступається за значеннями як результатів групи I, так і групи II (Таблиці 4.1, 4.2, 4.3. 4.4. та інші).

Висновок. Дисертаційна робота Юдіна Владислава Дмитровича на тему: «Удосконалення тренувального процесу спортсменів з міжнародного військового п'ятиборства до подолання смуги перешкод CISM» є завершеним самостійним дослідженням, що відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (зі змінами)», «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (зі змінами)» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року, №44), а її автор Владислав Дмитрович Юдін заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, в.о. проректора з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків, професор кафедри теорії спорту та фізичної культури Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського



М.П. Пітин